

cicle de conferències

Plomes que ens han precedit

escriptors de la catalunya central
que cal conèixer

Sant Jordi 2019

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

ORIOI PÉREZ I TREVIÑO (1972) Musicòleg i assagista.
És autor de diferents publicacions sobre música i espiritualitat. Ha ocupat diferents càrrecs directius en diverses institucions culturals. En l'actualitat és director de la revista *440 Clàssica*.

VICENÇ PRAT I BRUNET, L'ESCRITOR LÚCID DEL LLIBRE VERD

Oriol Pérez i Treviño

Aproximar-se i escriure sobre la figura de Vicenç Prat i Brunet (1902-1957) és, ens agradi o no, haver-ho de fer sobre un fracàs. No tant per un fracàs personal en la figura de l'intel·lectual, polític i escriptor manresà, que en absolut l'és, sinó per la corroboració, en llegir les seves *Memòries*¹, de l'absolut anorreament d'una persona. Ho hem d'escriure ràpid: va haver-hi un temps, on en l'imaginari col·lectiu l'adquisició de coneixement, cultivar-se i descobrir als grans clàssics de la cultura era la més gran de les riqueses que un podia emportar-se del seu pas per la vida. Ara, immersos de ple en això que el filòsof Byung Chul-Han

1. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, edició a càrrec de Lluís Calderer, Centre d'Estudis del Bages, Manresa, 2002..

ha batejat com la «dictadura del capital»², hem acabat per convertir, de manera acrítica i sense ser-ne del tot conscients, aquestes grans obres, aquesta herència que s'erigeix, implícitament, com un desafiament al pas del temps, en tan sols vulgars mercaderies (productes) adquirits, o no, per consumidors i clients. Així, la coneguda frase, encunyada a principis del segle XX: «el client sempre té la raó», ha acabat per convertir-se en un dogma de fe i, a la vegada, hem refusat la dificultat³ com a mecanisme de creixement personal, de voler i poder-nos qüestionar a nosaltres mateixos a través de l'exercici de la cultura, per descobrir, així, aspectes de la nostra pròpia naturalesa que, sense aquest exercici, ens haguessin estat del tot desconeguts; talment com una metàstasi cancerígena, la cultura va sent substituïda, progressivament, per una tipologia de «pseudodivertiment» basat en l'entreteniment i l'oci.

Quan un s'acosta, per primera vegada, a les *Memòries* de Prat i Brunet és convidat a (re)viure aquella sensació de maduresa i filigrana literàries que, a grans trets, tenim quan llegim a importants figures d'escriptors i periodistes de la República com ara Agustí Calvet i Pascual Gaziol (1887-1964), Eugeni Xammar (1888-1973) o Amadeu Hurtado (1875-1950). I esmento aquests escriptors per ser els que ràpidament, em van venir a la memòria quan Lluís Cerarols em va proposar que el representant de les **Plomes que ens**

2. Byung Chul-Han, *Psicopolítica*, Herder, Barcelona, 2014..

3. No em puc estar d'assenyalar la necessitat de citar l'important assaig de George Steiner, *Sobre la dificultat y otros ensayos*, Fondo de Cultura Económica, Mèxic, 2001, .

han precedit del Bages fos Vicenç Prat i Brunet.

Sigui dit de passada que, personalment, la meva primera idea no era parlar sobre aquest escriptor manresà, sinó d'un altre nom que, quan pertoqui, també s'haurà de treure de l'oblit o reivindicar-lo.

Era el malaguanyat economista i polític Ernest Lluch i Martín (1937-2000) qui deia, freqüentment, que Catalunya era un país molt abonat al nacionalisme i massa poc al patriotisme. Els països poc patriòtics, així, solen oblidar-se ràpidament del seu patrimoni cultural que, etimològicament, prové del mateix mot llatí que pàtria: «*pater/patris*». Potser com a prova fefaent de les tesis del citat Byung Chul-Han, majoritàriament, hem reduït la paraula «patrimoni» a sinònim d'acumulació de la riquesa adquirida al llarg de la vida o heretada per una persona. Poques vegades, així, pensem la paraula patrimoni com a sinònim de la riquesa cultural o humanística (ja sigui literària, artística, arquitectònica, musical, espiritual) que ens ha precedit i que ens ha estat llegada i de la qual nosaltres hem de ser els seus custodis. Potser, si no ho som, és perquè, encara, no en som prou dignes...

Valgui per endavant que qui signa aquestes línies no és, en absolut, del gremi dels filòlegs o dels historiadors de la literatura. Tampoc ho és de la història local manresana, per la qual cosa pot sorprendre algú el perquè de la realització

Poques vegades, així, pensem la paraula patrimoni com a sinònim de la riquesa cultural o humanística (...) que ens ha precedit i que ens ha estat llegada i de la qual nosaltres hem de ser els seus custodis.

d'aquesta conferència, així com de la seva posterior materialització en aquestes línies. Sí, però, fa uns anys el meu camp de treball ha anat estretament vinculat a la reivindicació i el ressorgiment d'obres musicals del patrimoni musical català que, per alguna raó, havien quedat en l'oblit o fora de circulació. I aquesta temàtica, sí que era d'allò més concomitant en la voluntat d'esperonar, de nou, la ciutadania sobre la importància de Prat i Brunet.

Amb la realització d'un paral·lelisme amb els treballs de difusió i promoció del patrimoni musical català, en començar a treballar sobre Prat i Brunet partíem d'una sort. Quina? Doncs que, des dels inicis d'aquest nou mil·lenni, s'havia editat o reeditat la majoria dels seus llibres: *Un llibre verd (visió parcial de Manresa)* (1932)⁴, les *Memòries* (1907-1936) (1952) i el corprenedor *França 1939-1942*⁵. Només resta sense reeditar els *Romanços d'amor i de guerra* (1937), una obra que no hem volgut considerar en aquesta aproximació. Aquestes reedicions, sense cap mena de dubte, mai s'haurien realitzat sense la celebració de l'exposició *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936*⁶, celebrada el 2001 on, entre altres, es van donar a conèixer importants figures d'aquell esplendorós quinquenni, diferents de les que, majoritàriament, hom tenia i encara té com a re-

4. Edició facsímil amb els dibuixos d'Anselm Corrons, ed. Ajuntament de Manresa, 2002.

5. *França 1939-1942* que restava inèdit va ser editat juntament amb les *Memòries (1907-1936)* en el volum *Memòries de Vicenç Prat i Brunet (1902-1957)*. Veure Nota 1..

6. Pere Gasol i Joaquim Aloy, *Joves i Republicans. La República a Manresa 1931-1936*, dossier divulgatiu, ed. Ajuntament de Manresa, 2001..

ferencials en el camp de la literatura. És a dir: l'escriptor Joaquim Amat i Piniella (1913-1974) i el periodista Josep Maria Planes i Martí (1907-1936).

L'exposició abans esmentada, d'alguna forma, era una seriosa demostració

del fet que si en els anys de la República havien sorgit aquelles importants figures en les seves respectives disciplines, i que ja havien rebut l'atenció de diferents estudis i aproximacions, era perquè havia existit un brou de cultiu intel·lectual i ideològic format per altres importants figures polítiques i intel·lectuals⁷ a banda de les d' Amat i Piniella i de Josep M. Planes. I Vicenç Prat i Brunet n'era una d'elles. El sorprenent, i així podrem començar a entendre l'inici d'aquest article, és que Vicenç Prat i Brunet no era un escriptor professional, sinó que la seva professió era la de joier. Per tant, és un bell exemple de l'existència d'una menestralia culta que, al marge del desenvolupament del seu ofici, fos el de fuster, pastor o picapedrer, mai va desestimar l'exercici de la lectura i l'anhel d'adquirir coneixement i saviesa. Malgrat que a casa seva «no havia vist mai un llibre i entre tots els oncles i ties —deu germans del pare i tres de la mare— potser no n'hi havia tres que sabessin llegir i

7. Valguin com alguns exemples Joan Selves i Carner (1898-1934), Francesc Marçet i Artigas (1890-1974), Lluís Prunés i Sató (1894-1964), Jaume Serra i Hünter (1878-1943) o Antoni Esteve i Subirana (1902-1979)..

Després d'haver viscut una vida intensa en experiències (presó, exili, camp de concentració), va necessitar, d'alguna manera, posar andrèça i límits a tota aquella intensa experiència vital.

Quan un s'acosta, per primera vegada, a les Memòries de Prat i Brunet és convidat a (re)viure aquella sensació de maduresa i filigrana literàries que, a grans trets, tenim quan llegim a importants figures d'escriptors i periodistes de la República

escriure. La possibilitat d'una educació mitjana era remotíssima»⁸. Prat i Brunet sempre va reconèixer la seva condició d'autodicta. De manera transparent i honesta, l'escriptor ens diu: «tots teníem una formació autodidacta i una preparació

insuficient. Potser era un atzar, però cap de la nostra colla no havia ni tan sols passat el batxillerat, i si, per una part, ens en lloàvem, per l'altra, en el fons ho lamentàvem»⁹.

Malgrat ser-ne plenament conscient, però, al llarg de la lectura Prat i Brunet demostra ser un voraç lector i a les Memòries hi trobem referències a grandíssims escriptors de totes les èpoques com ara; Sant Agustí (354-430), Giacomo Casanova (1725-1798), Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) –citats com a models de «grans confessions»–, als que ell anomena “els russos” (Tolstoi i Dostoievski), Friedrich Nietzsche (1844-1900), Arthur Schopenhauer (1788-1860), Oscar Wilde (1854-1900), Voltaire (1694-1778) o, fins i tot, Stefan Zweig (1881-1942) de qui Prat i Brunet quedaria profundament impressionat pel seu suïcidi, juntament amb la seva esposa, a la ciutat brasilera de Petròpolis el 22 de febrer de 1942 en veure, després de la caiguda de Singapur, el senyal inequívoc del triomf del nazisme:

8. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit., p. 37..

9. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit., p. 76.

De tota la implacable minuciositat i l'ímpetu d'un Stephan Sweig¹⁰, per no citar més que un exemple, èquina conclusió en podem treure, si quan semblava haver-ho descobert tot, s'havia de suïcidar, confirmant així la seva impotència o el seu plegament de veles?¹¹

Prat i Brunet, així, era plenament conscient dels perills que comportava l'excés de lucidesa, ja que, no pas en va, havia estat lector atent entre altres escriptors, com hem vist, de Fiodor Dostoievski (1821-1881); a les *Memòries del subsòl* (1864) trobem aquest conegut fragment, que anticipa gairebé cinquanta anys a *La Transformació* (1912) de Franz Kafka (1883-1924):

Ara m'agradaria explicar-vos, senyors, tant si us ve de gust sentir-ho com si no, per què ni tan sols vaig ser capaç d'esdevenir un insecte. Us diré solemnement que moltes vegades he desitjat convertir-me en insecte. Però ni d'això he estat digne. Us juro, senyors, que una lucidesa excessiva és una malaltia: una malaltia total i absoluta.¹²

Prat i Brunet, així, no dubta en escriure que «la gloriosa fi dels que arriben a saber que no saben res» en la seva «majoria acaben, mig frares, mig alcoholitzats, vora la xe-

10. Utilitzem la grafia emprada per Prat a les seves *Memòries*.

11. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit., p. 240.

12. Fiodor Dostoievski, *Memòries del subsòl*, Destino i UPF, Barcelona, 2004, p. 26

ringa de morfina, una melodia de Rameau, o amb un brot de farigola als llavis»¹³.

Dit això, per a què escriure? Per què voler escriure? Quina és la posició de Prat i Brunet, quan s'és tan conscient dels perills que entronca l'excés de lucidesa que, posteriorment, ha de quedar materialitzada en l'escriptura? En primer lloc, cal dir que el nostre escriptor no dubta a comptar-se «entre els qui ni saben que no saben res», però això no li treu aquesta necessitat d'escriure. Així, a *Explicació d'aquests quaderns*, afirma:

*Crec, en començar "les meves memòries" tantes vegades projectades que, sincerament no m'empeny altre impuls sinó la necessitat, gairebé patològica, de buidar el sac de les emocions passades perquè ja no m'hi caben. No pas per curiositat masoquista ni per afany d'ambició, sinó més aviat per reviure-les i analitzar-les.*¹⁴

Prat i Brunet, així, s'afegeix a una llarguíssima tradició literària que sembla voler palliar o remeiar una advertència que ja havia llançat Ausiàs March (1400-1459) en el seu conegut vers: «malament viu qui té lo pensament per enemic». En efecte, el nostre pensament pot acabar sent un poderós enemic interior. Tal i com ens han ensenyat algunes tradicions orientals, el pensament o la mateixa ment han estat, de vegades, comparats a un mico que va saltant de branca en

branca sense cap tipus d'ordre, oblidant-se, però, totalment del tronc d'arbre d'on pengen aquestes branques.

El nostre escriptor, després d'haver viscut una vida intensa (presó, exili, camp de concentració), va necessitar, d'alguna manera, posar endreça i límits a tota aquella intensa experiència vital. Home ponderat i equilibrat, destacava també pel seu tarannà incisiu, reflexiu i per la seva fina ironia. En l'esmentada *Explicació d'aquests quaderns* escriu: «El secret de viure, si n'hi hagués un, seria la possibilitat de dosificar la sensibilitat». L'escriptura, en efecte, ens possibilita l'ordenança de records i d'experiències i, amb ells, de la sensibilitat. També ens possibilita marcar uns límits a la ment que veu, amb aquesta escriptura, l'assoliment d'uns lindars precisos i acotats. Retornant a la imatge del mico que salta de branca en branca, diríem que l'escriptura fa possible que el mico s'adoni d'on es troba el tronc principal, així l'any 1931 Prat i Brunet escriu:

Aquests quaderns que omplo, les meves memòries, com si diguéssim, no volen ésser res més que un recull de les personals emocions passades i, en cap cas, una història general i exactament verídica de tot el que ha esdevingut en el món d'ençà que hi sóc; així és que no em considero obligat a res més sinó a dir la veritat del que a mi em sembli. Provo d'encarar-me al mirall de les coses que he fet, que he vist i que han tingut influència damunt meu per una especial tafaneria de veure la cara que hi poso. M'excuso, doncs, d'una vegada per sempre, que no

13. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit, p., 240.

14. Prat i Brunet, Vicenç: *Memòries*, opus cit, p. 27..

*accepto una possible acusació d'haver estat parcial, oblidadís i fragmentari.*¹⁵

Ja hem dit que la seva professió era la de joier, iniciat com a aprenent de rellotger, i que ni tan sols havia cursat estudis de secundària. Una lectura atenta al fragment que acabem de llegir, però, ens fa adonar de la claredat i transparència de la seva escriptura que, cal dir-ho, és amena i, perquè negar-ho, «enganxa».

La pregunta que ens sorgeix és: ¿com i on havia après a escriure tan bé Prat i Brunet? Una primera resposta ens la pot donar l'escriptura habitual com articulista realitzada en diferents publicacions i revistes com ara *L'Om*, *Ciutat*, *El Pla de Bages*, *La Veu de Catalunya* i *El Dia*. Si bé, segons sembla, les *Memòries* van ser escrites a l'inici de la dècada dels cinquanta, no és menys cert que en llegir *Un llibre verd (visió parcial de Manresa)* del 1932, és a dir quan Prat i Brunet tenia trenta anys, un llibre abellit per les il·lustracions del seu amic dibuixant Anselm Corrons (1902-1994), militant, com Prat i Brunet, d'Acció Catalana¹⁶, hi trobem ja les característiques del seu estil literari:

Si es fes un concurs de paisatges, el de Manresa s'emportaria, just un discret "aprobat". No té la grandiositat escènica d'un rampell wagnerià ni

15. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit., p.168.

16. Partit catalanista sorgit el 1922 a partir d'una escissió de les Joventuts de la Lliga Regionalista que es va dissoldre el 1931. Entre els seus membres localitzem importants intel·lectuals com ara Jaume Bofill i Mates "Guerau de Liost" (1878-1933) o Antoni Rovira i Virgili (1882-1949)

*l'escandalosa tendresa de les fagedes olotines. És un paisatge fet al marge de la decoració, poc propens a suggerir episodis romàntics ni a fer mal de cap. És una mica polsós.*¹⁷

O..

*Quan en una casa hi ha un mort, s'ha d'enterrar; no hi ha volta de full. Tant-se-val que la persona traspasada se us hagi emportat un tros d'ànima i us hagi fet malbé els ulls a plors, com si només us ha deixat que deutes i conflictes.*¹⁸

Serveixin aquests dos exemples de l'estil espontani i directe que, sigui dit de passada, a les *Memòries* trobarem d'una forma més elaborada i pausada on, sense desestimar aquest genuí toc d'humor, agut i fi, no es manifestarà de forma tan explícita a com ho va fer en el *Llibre verd*. Un llibre que, en molts aspectes, i malgrat els vuitanta-set anys transcorreguts des de la seva publicació, segueix cartografiant nítidament l'esperit i les dinàmiques socio-culturals de la ciutat de Manresa.

A propòsit de l'estil literari, cal dir que Prat i Brunet era molt conscient que havia realitzat un important recorregut en l'ofici d'escriptor. Ell mateix reconeix que havia escrit alguns contes per a *El Pla de Bages* «per una gran necessitat molt poc corrent de destacar-hi, de factura arcaica o modernista», posteriorment, no pas sense dificultats, va comprendre «que l'ideal consisteix en escriure tal com es parla,

17. Prat i Brunet, Vicenç, *Un llibre Verd*, opus cit., nota 4, p. 11.

18. Prat i Brunet, Vicenç, *Un llibre Verd*, opus cit., p. 75.

a condició de parlar bé, i que és amb un gran esforç que s'arriba a la claredat. La simplicitat i la bellesa en l'Art és una tasca molt laboriosa».¹⁹

«Escriuim perquè llegim», aquesta frase, atribuïda en ple Romanticisme a un dels germans Schlegel, ens porta, en certa manera, al nucli de l'impuls creador de Prat i Brunet. Malgrat que ja ens hem fet ressò de quins objectius i/o finalitats cercaven la seva escriptura, no és menys cert que en el fons hi ha la necessitat de donar una resposta a tot allò llegit anteriorment i, sobretot, com a natural exercici sorgit d'una activitat fonamental: la lectura. Un art:

*Sobre l'art de llegir s'ha dit molt. És que és segur que un home que ha llegit molt tingui un esperit més serè, una visió més justa, unes croses més sòlides? Depèn de la classe de l'home, depèn de la classe del llibre. El llibre s'assembla al viatge: no hi ha pas poca gent que s'ha fet un tip de viatjar i no ha "vist" mai res. També sentim dir sovint: "La música m'agrada molt; així que arribo a casa poso la ràdio". O encara: "És un gran esportista, cada diumenge, cada diumenge, és al camp de les Corts". El llibre és l'amic, la idiotesa, el vici, l'enigma, la solució. No hi ha fórmula del ben llegir, no hi ha recepta. És un art autodidacta, i cal passar, al costat d'experiències ridícules, proves molt dures. És ben bé, cosa de cadascú*²⁰.

19. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit., p.78...

20. Prat i Brunet, Vicenç, *Memòries*, opus cit., p.119..

Llegir les *Memòries* de Vicenç Prat i Brunet transcendeix, però, la lectura i la interpretació dels fets viscuts com a polític, escriptor i intel·lectual. Suposen, sense cap mena de dubte, una invitació a plantejar-nos un seguit de qüestions i reflexions que, malgrat haver-se fet en els primers cinquanta anys del segle XX, segueixen esquitxant-nos de ple. Des de l'any 2012 vivim, a Catalunya un apassionant moment històric-polític anomenat i conegut com el "Procés". Mesos després de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució Espanyola, la derogació d'un munt de lleis i mesures aprovades al Parlament de Catalunya per part del Tribunal Constitucional i, per sobre de tot, l'existència de "presos polítics" per uns o "polítics presos" per uns altres, a part dels "exiliats" per uns o "fugitius" per uns altres, un no pot deixar de pensar que, en veritat, ens trobem en un d'aquells estranys moments de la història carregats d'incertesa o, si més no, de carreró sense sortida. De moment.

Quan ara, tantes vegades, ens podem arribar a preguntar "on som" o "cap on anem", penso que testimonis com els de Prat i Brunet poden mostrar una radiografia del veritable abast de la "tragèdia" del nostre ara i aquí. No podem obviar, així, que Prat i Brunet com a conseqüència dels anomenats *Fets d'octubre* de 1934 va ser empresonat²¹. Les conseqüències d'aquells *Fets* van ser, al conjunt de tot Catalunya, més de tres mil empresonats i, d'alguna forma, una de les llavors que acabaria fent esclatar l'alçament

21. Després de les Eleccions del mes de gener de 1934, Prat i Brunet ocupava el càrrec de Regidor de Cultura a l'Ajuntament de Manresa.

Llegir les **Memòries** de Vicenç Prat i Brunet transcendeix, però, la lectura i la interpretació dels fets viscuts com a polític, escriptor i intel·lectual.

50

tubre de 1934 amb els viscuts, per tots nosaltres l'octubre de 2017. I, en veritat, i amb el profund respecte que mereixen tots aquells que viuen sota les cadenes de la presó o la llunyania de l'exili, el que ens explica el nostre escriptor sembla corroborar l'observació realitzada per Karl Marx (1818-1883) a l'assaig *El 18è de Brumari de Louis Napoleon* (1852) on, partint de les tesis de G.F.Hegel (1770-1831), corrobora que tots els grans esdeveniments i personatges de la història mundial es manifesten, per dir-ho així, dues vegades. Marx, però, hi afegeix: la primera com una tragèdia, la segona com una farsa.²²

Enmig d'aquests moments d'incertesa i confusió, ens manquen referents sòlids i assenyats. Intel·ligents, com, sense cap mena de dubte, ho era Prat i Brunet. Com bé ens ha ensenyat l'etimologia, la intel·ligència apel·la a la capacitat de saber llegir entre línies i llegir (*legere*) a saber veure i interpretar informacions escrites. Penso que en el cas de Prat i Brunet, extensible a moltíssims escriptors de la República que els va tocar viure i afrontar el desastre de la Guerra (In)civil Espanyola (1936-1939), moltes vegades,

feixista del juliol de 1936. En certs moments de la lectura, un no pot deixar de pensar i cercar semblances i paral·lelismes entre el que ens explica Prat i Brunet sobre els fets d'oc-

ens hem quedat en la superficialitat, en la dimensió epifenomènica i no hem integrat, encara, tot allò que ens van llegir en forma d'escriptura.

*Segurament que jo m'excedia en la valoració global de les exigències humanes i oblidava que, de tot temps, els motors bàsics del ramat han estat, amb llurs infinitats de múltiples annexos, l'estómac, la vanitat i la bragueta. De sempre, ha estat una petita minoria la que ha trobat, en la religió, en la música, en el paisatge, en la persecució de la bellesa, en el convenciment franciscà de la pròpia petitesa, l'objectiu de la vida i la satisfacció de viure en pau. Viure en pau, com a tàctica col·lectiva, s'ha dit que condueix a la decadència i que, únicament, la lluita i la disconformitat fan rutllar i empenyen la gran màquina de la societat. Potser sí. Cal no oblidar que els qui més, i d'una manera menys interessada, han maldat per trobar el desllorigador, a mesura que han empès, han arribat a conclusions cada vegada menys optimistes i, com a màxim, han assolit l'escepticisme, i fins, si voleu, la serenitat: un franc i amargat somriure davant del fracàs.*²³

Heus aquí una petita mostra de la lucidesa i de la saviesa punyent exhibida, nítidament, pel nostre escriptor. Aquest, però, malgrat estar publicat i amb edicions a l'abast, resta

22. Slavoj Žižek, *Primero como tragedia, después como farsa*, Akal, 2011...

23. Prat i Brunet, Vicenç: *Memòries*, opus cit., p.240...

malauradament en un oblit immerescut i injust. Podríem, òbviament, quedar-nos amb l'habitual reclam de demanar-li un carrer a la ciutat de Manresa, el d'un homenatge o en la mateixa celebració d'aquesta conferència inclosa dins del cicle **Plomes que ens han precedit**.

El sotasignant, i com a tancament del cercle obert a l'inici d'aquest article, on assenyalava l'esfondrament d'una manera de comprendre l'existència humana vinculada al cultiu de les humanitats, només pot convidar, sincerament, a la lectura atenta i pausada de Vicenç Prat i Brunet no pas, sense abans afegir-hi un altre dels fragments més punyents de la seva obra:

La gent es demana on són avui, els Beethoven, Rafael, Miquel Àngel, Voltaire, Shakespeare, etc. Sembla que ja s'hagi dit tot i que es dubti amb fonament si es pot millorar l'estatuària grega, la superació de la poesia de Baudelaire, els sofismes de Sòcrates, la gràcia de Mozart, etc. Avui tot està més diluït i, en general, tothom té més cultura i sap més coses que no sabia la gent de dos-cents anys enrera. Jo crec que de saviesa n'hi deu haver com sempre, però que està més repartida, com si s'hagués aplicat la famosa repartidora dels anarquistes. N'hi ha una mica més per a tothom, però allò que se'n diu "els ricachos", aquesta vegada les grans figures, no se'n veu quasi cap. Deu ser la influència del cinema, la gran facilitat del viatge, la gran faramalla de la premsa, l'absoluta impossibilitat d'ignorar les coses

*que passen, la que ha fet que la concentració d'un mateix sigui difícil? Provo d'imaginar-me que potser Sòcrates digué tals meravelles perquè no s'havia mogut mai d'un parell d'hores al seu voltant? La ferotge inhospitalitat del clima, pogué influir en les idees d'Ibsen? Balzac, hauria escrit igual si en l'empait de la comtessa polonesa hagués fet el viatge en avió i no en tartana? Proveu d'emplaçar Raskolnikov a la Universitat de Cambridge o de Harvard, què en sortiria? Digueu-ne socialisme, digueu-ne el que vulgueu, ens adotzenem ràpidament i el ramat cada dia més culte es queda sense pastors, desastre esgarriós. Les idees són de recepta i còmodes com els vestits tallats amb serracuita.*²⁴

24.. Prati Brunet, Vicenç: Memòries, opus cit., pp. 114-115...